

KONU 7: III) AVRUPA’NIN MEZOLİTİK ÇAĞ KÜLTÜRLERİ

III.11) AZILIEN

1887 yılında Fransa’da Ariège de Mas d’Azil mağarasında E. Piette tarafından saptanmıştır. Özellikle Fransa ve İspanya’da yoğun görülen bir kültür kompleksidir. Azilien Mezolitik dönemin eski safhalarında ortaya çıkmıştır. Bu kültür üst Paleolitiğin zengin ve karmaşık bir kültürü olan Magdalenien’i izler ve bu kültürden izler taşır.

Bu kültürü karakterize eden en önemli buluntular, Azilien boyalı çakıllardır. Bunlar kırmızı ve siyah boylarla boyanmış, geometrik desenler içeren çakıllardır. Boyutları iri olduğu kadar küçük de olabilirler. Mezolitik Çağ sanatında önemli bir grubu oluştururlar. Çakıl taşları üzerindeki bezemeler; zig-zaglar, meander’lar, paralel diagonal düz bezemeler, paralel düz bezemeler, haç biçimli motifler, puanlar, ağmotifli bezemeler ve çeşitli sembollerden oluşmaktadır. Boyama şeklinde karşımıza çıkan bu çakıllardaki temel renkler; sarı, kırmızı ve sarı-kırmızı arası renk tonlarıdır. Çakıllar üzerinde kısmen de gravürler karşımıza çıkmaktadır.

Azilien’in taş aletleri arasında en önemli grubu ise mikrolitler oluşturur. Bu mikrolitler, hem kompozit ve hem de tek tek kullanılacak tiplerdeki silahlardır. Yarımaylara benzeyen Azilien uçları da tipik uç formlarındandır. Sırtlı uçlar ve çeşitli ön kazıyıcılar, diğer yontmataş aletlerdendir. Geyik boynuzundan yapılmış harponlar ile kesin kullanım amacı henüz bilinmeyen asalar, organik buluntulardandır.

Son buzul dönemi sonunda büyük av hayvanlarının sayıca azalması sonucunda Azilien halkı ve çağdaşları, iri hayvan avcılığı yanında; çeşitli yumuşakçalar ile tuzaklar ve kapanlarla yakaladıkları balık, kuş ve küçük memeli hayvanları yakalamakta ustalık kazanmışlardır.

III.12) REMOUCHAMPS KÜLTÜRÜ

Belçika'da Spy yakınlarında Remouchamps mağarasında yapılan kazılar sonucunda Ahrensburgian'ın tamamen benzeri bir kültür ortaya çıkarılmıştır. Bu mağaranın taş aletleri ağır taş aletlerden yoksun olup, bütünüyle mikrolitik aletler içeren bir endüstri vermiştir. Diğer elemanlar; taş kalemler, çeşitli kazıyıcılar, yonga ve dilgiler ile çekirdeklerdir. Burada mikroburinler ele geçmemiştir. Taş aletler dikkate alınarak bu kültürü Ahrensburgian ile çağdaş olarak kabul edebiliriz. Ancak bulunan aletler Ahrensburgian tiplerden daha gelişkin özellikler göstermiştir.

Fauna, ele geçen kalıntılara dayanarak; ren geyiği, kutup tavşanı, kutup tilkisi ve yaban atı gibi tundra; öte yandan yaban öküzü ve yaban domuzu gibi orman türlerinden ibarettir.

III.13) SWIDERIAN

1921 yılında S. Krukowski ve L. Sawicki tarafından Varşova yakınlarındaki Swidry Wilkie yerleşim yerinden ele geçen buluntular, bu kültüre ışık tutmuştur. Burası bir açık hava buluntu yeridir. Alan 20'li ve 30'lu yıllarda kazılmıştır.

Tıpkı Ahrensburgian ve Remouchamps kültürlerinde olduğu gibi saplı mikrolitik aletler bu kültürün de karakteristiğidir. İri aletler ve mikroburin ele geçmemiştir. Dolayısıyla dilgicikler

üzerine uçları sivriltilmiş; sapları düzeltilmiş silahlar söz konusudur. Taş kalemler mevcuttur. Bunların dışında taş delgiler, çeşitli kazıyıcılar yontmataş endüstrisinin diğer önemli unsurlarındandır.

Bu kültür grubu tarihlendirme açısından Tardenovazien öncesine yerleştirilebilir. Stratigrafik gözlemler de bunu desteklemektedir. Bu kültür Mezolitiğin Preboreal evresiyle çağdaştır.

III.14) SAUVETERRIEN

Bu kültür 1928 yılında L.Coulongos tarafından Sauveterre-la-Lémance'daki Martinez kaya sığınağından tanımlanmıştır. Bu sığınaktaki bulgular, Magdalenien ile Tardenoisien arasındaki dönemi içeren bir seviyeyi işaret eder.

Preboreal evreyle çağdaş olan eski Sauveterrien evrede üçgenler, yarımaylar, sırtlı dilgicikler, keski ağızlı ok uçları (Tardenoisien uçlar), Sauveterrien uçlar, yuvarlak ön kazıyıcılar ve Rouffignac bıçakları görülür. Çeşitli kemik aletler de ele geçmiştir. İlginçtir ki bu kemik aletlerin üzerleri bazen geometrik bezemelerle süslenmişlerdir.

Sauveterrien kültüre ait faunal kalıntılar dikkate alındığında en çok avlanan hayvanın yaban domuzu olduğu görülmüştür. Geyikler buna nispeten daha az diyet unsuru olmuşlardır.